

Phật Giáo và Hoà Bình Thế Giới

Johan Galtung

kim Thêm dịch

---o0o---

Ngụ ngữ

<http://www.phapthihoi.org>

Chuyển sang ebook 18-01-2014

Ngữ cảnh chỉ định: Nam Thiên – namthien@gmail.com

[Link Audio Tiếng Việt Website http://www.phatphaponline.org](http://www.phatphaponline.org)

Mục lục

Danh Mục Lý Thuyết Về Hoà Bình

20 chủ đề chính của Phật Giáo Trong Việc Góp Phần Kiến Tạo Hoà Bình

1. Vô Ngã
2. Bất Bạo Động
3. Từ Bi
4. Cộng Sinh.
5. *D Bì t*
6. Lý Thuyết Trung Đạo
7. *Thiền Hành Trung đạo*
8. *Hệ thống Ngũ Quy Mô Nh*
9. *Tính Thiện Thiện*
10. *Đức Chúng*
11. *Đức Sáng Thiện và Hoà Bình*
12. *Mối Quan Hệ Giữa*
13. *Vô Thiện*
14. *Thiền Tác*
15. *Mâu Thuẫn*
16. *Pháp Luân*
17. *Lực Quan*
18. *Tuần Hoàn.*
19. *Nội Lực Liên Thiện*
20. *Nội Bàn*

Sáu Khuyết điểm của Phật Giáo Làm Ngăn Trễ Hoà Bình

1. *Khoan Dung Về Quân Phiệt*
2. Bất Động Trước Bất Công
3. Cách Biệt Xã Hội
4. Thoả Hiệp Để Tu Tập
5. Thịnh Suy
6. Nghi Lễ Quá Mức

Kết Luận

---o0o---

(LND) Dù tình thế Phật Pháp luôn tiềm tàng trong lòng và n hoá dân tộc
t i các n c ph ng ông, nh ng n l c ho ng pháp c a các T ng oàn luôn
b h n ch và sinh ho t ngày càng cách bi t v i xã h i ang chuy n mình, th m
chí còn tho hi p v i b o quy n h ng nh ng c l i v t ch t và vài hình
th c v t do tín ng ng. Dù tâm m o, nh ng Ph t t còn theo nghi l xa
x a và kinh i n c ng , nên vì c tu t p không còn phù h p v i nhu c u c a th i
i m i. ó là lý do gì i thích t i sao Ph t giáo t i Nh t, i Hàn, Sri Lanka và
Thái Lan ang suy tàn.

Ng c l i, xã h i các n c ph ng Tây ang b kh ng ho ng v giá tr nên t o
nhi u xáo tr n tâm linh cho con ng i và Ph t giáo ã em n nh ng giá tr
m i y thu hút. C th là khi t m i t ng thu c c a con ng i v i thiên
nhiên, thú v t, xã h i và th gi i, Ph t giáo cao t do cá nhân trong t duy
c l p và n l c hành ng thay cho giáo i u, t bi trong m t th gi i v
k , b t b o ng tr c m t trào l u qu c t cu ng tín v i s d ng b o l c. c
bi t nh t là v i lòng khoan dung nh ng d bi t, Ph t giáo còn có kh n ng hoá
gì i xung t chính tr . Dù ang có nhi u n l c liên tôn ki n t o cho hoà
bình th gi i, nh ng v i m t n i dung hi u hoà và ph ng cách kh thi nên o
c Ph t giáo s là m t ti m n ng to l n óng góp thi t th c cho ti n trình
này.

Nguyên tác c a b n d ch là "Buddhism and the World Peace", ng trong "The
Palgrave International Handbook of Peace Studies: A Cultural Perspective",
Wolfgang Dietrich, Josefina Echavarria Alvarez und Gustavo Esteva von
Palgrave (2011), 278- 290.

Johan Galtung là Giáo s i h c Hawaii và c m i th nh gi ng trên 30 i
h c n i ti ng kh p th gi i. Ông còn là Giám c c a Transcend và Peace
Research Institute, Oslo. V i trên 50 n ph m và 1000 công trình nghiên c u
khoa h c v Hoà Bình ông ã n i danh là ng i sáng l p cho lnh v c Peace
Studies. V i nh ng óng góp to l n này ông c nhi u gi i th ng cao quý.
Tác ph m chính trong lnh v c Ph t h c là „Buddhism: A Quest for Unity and
Peace” (1993). Các ti u t a là c a ng i d ch.

Bài liên quan: Peter Harvey, „Chi n Tranh và Hoà Bình theo Quan i m
c a Ph t Giáo”.

* * *

D n Nh p Lý Thuy t V Hoà Bình

Bất cứ khi nào mà ta tìm hiểu về mối quan hệ giữa X và Y, một ý tưởng thú vị là ta suy nghĩ trước về X, rồi sau đó có ý kiến về Y, cuối cùng xem mối quan hệ là có phù hợp hay xung đột, hoà ái hay bất n ho c là không quan hệ nhau. Tôi sẽ trình bày theo khuôn mẫu này, nhưng vì một trình tự nghiên cứu khác, vì tôi khi đi xuống tầng Hoà bình, rồi sau đó th o lu n v Ph t giáo. Và bây giờ tôi đi vào một lĩnh vực khá trừu tượng thuộc phạm vi của triết học xã hội hiện là các vấn đề trong chính trị học đương đại.

Chính vì thế mà tôi không có ý tưởng th o lu n các lý thuyết về quân bình quy định các nguyên tắc chỉ mục của triết học Tây hay các lý thuyết triết học tâm quy định các nguyên tắc gây nên những mâu thuẫn triết học. Trong một mô hình quy mô hiện, cả hai lý thuyết hoà bình này thuộc về tầng lớp lãnh đạo, phần nh m i quan tâm của hàng các quy định và sự dẫn quy định. Những lý thuyết này không phải như những lý thuyết về hoà bình. Đúng hơn, tôi sẽ trình bày một nền tảng triết học làm khi đi tới: hoà bình là một cái gì đó liên hệ đến một chủ đề chuyên biệt, mà đây hiểu theo ý nghĩa hiện lo n.

Tuy nhiên, hiện lo n là một cái gì đó thì trừu tượng và hoàn toàn không phù hợp ám chỉ cho ý tưởng hoà bình. Nhưng ý tưởng chính của hiện lo n không có ý nghĩa, nhưng là do sự kết hợp của các thành phần và trong đó có một vài thành phần biệt và những kết quả gây cho các thành phần này tác động nhau. Ý tưởng chính là có một thứ gì đó mà hệ thống có khuynh hướng kết quả và tạo nên những hiện tượng, đó mà một số khuôn mẫu xã hội (thí dụ như các quốc gia, khi liên kết và liên minh) trở nên như hiện. Khi tập trung vào một chủ đề của khuôn mẫu, các tác động này không mang lại một phạm vi toàn diện hay toàn diện, nhưng chỉ có khuynh hướng kết quả theo khuôn mẫu nào đó và thế này là theo một cách nghiên cứu và tiêu chuẩn. Về ý tưởng này, hệ thống mà nhìn qua có vẻ như, nhưng thực ra gây nên một chủ đề chỉ những di tích.

Trong lý thuyết xung đột, sự thật này của biệt những tình trạng phân hoá, khi mà hai người minh ra sự chênh lệch nhau. Hiểu một tác động xảy ra giữa các siêu cấu trúc và thế này là giữa các nhà lãnh đạo của các siêu cấu trúc. Phân biệt thế này là một thí dụ điển hình về kết quả của một cách nhìn sai lầm về xã hội, ngay cả khi chúng ta chấp nhận một thoả thuận về gì đó. Cấu trúc của một thoả thuận có sai lầm này làm cho chúng ta có lý do nghi ngờ về kết quả - dù chủ đề chuyên biệt có một mô hình - Có phải chăng thoả thuận về gì đó là một màn che, một lời nói dối ng hã huy n cho một thoả thuận về v v trang?

Trước một hình ảnh bất n này tôi muốn phác họa một hình ảnh khác tưởng tượng. Hình ảnh này của một ý tưởng là chúng ta cần xem về hoà bình ra th o lu n và tìm hiểu, mà đây không phải là hoà bình giữa các quốc gia, mà còn giữa các xã hội, con người và thiên nhiên. Chúng ta phải hiểu là có bốn phạm vi: thiên nhiên, con người, xã hội và thế giới. Trong bốn phạm vi này, có hai yếu tố

t là i u ki n t t y u cho hoà bình: d bi t (gi a các b ph n, các khuôn m u và các tác nhân) và c ng sinh (gi a các nh ng liên k t t ng tác).

Trong thiên nhiên, d bi t và c ng sinh s a t i s quân bình v sinh thái. i v i con ng i, d bi t và c ng sinh s làm cu c s ng phong phú và tr ng thành, con ng i s có kh n ng phát huy nhi u c tính và làm cho các n ng khi u này t ng tác nhau. Trong ph m vi xã h i, d bi t và c ng sinh s a t i a nguyên, t o cho xã h i thu hút h n, không làm xã h i phân hoá thành nh ng b ph n d bi t, mà t ng tác nhau trong phát tri n liên t c. Trong toàn c nh th gi i, d bi t và c ng sinh a t i s ng chung hoà bình gi a nhi u h th ng theo ngh a tích c c, không ph i ch có hai h th ng nh lý thuy t Xô Vi t c p.

H n n a, c hai không làm theo cách là em l i m t th lý thuy t tuy t h o cho riêng xã h i c a mình, ch th nghi m trong m t khuôn m u xã h i nh Xã H i ch nghĩa, ngay c khi ta nhìn ch nghĩa này có khía c nh n ng ng trong th i k i m i. Hãy các c i m này k t h p nhau mà ta m c nh là c ng sinh hay t ng thu c nhau trong m c quân bình, tác ng nhau theo chi u ngang, không b ph n nào là có vai trò kh ng ch hay bóc l t. i u này không luôn luôn là úng h n trong tr ng h p c a thiên nhiên, vì c ng có m i quan h l i l c và m nh y u là c ng h ng, nh ng không nh t thi t là bình ng. Do ó, không có m t khuôn m u nào là lý t ng cho ph m vi con ng i, xã h i và th gi i.

Hình nh c a hoà bình trong th c t hi n nay có nhi u d bi t, i m này th t d nh n ra. Ngay c trên bình di n lý thuy t, c ph ng ông l n ph ng Tây hi n t i u có suy ngh chung v hoà bình nh là m t cu c chi n ch ng thiên nhiên, h y ho i s quân bình sinh thái, mà d bi t và c ng sinh là i m c b n; nh ng cùng lúc mang la con ng i nh ng suy ngh n thu n, th ng là h ng v giáo i u ho c ch theo v t ch t, c t o ra m t h th ng cho riêng mình kh ng ch th gi i.

Vì th ta không có h nh phúc khi th y tha nhân có nhi u d bi t, không ca ng i giá tr c a d bi t, ít c m nh n c d bi t là thi t y u, mà còn tác h i, n u ó là m t khuôn m u th ng tr xã h i và th gi i. Xã h i và th gi i s phát tri n t t p h n thông qua c ng sinh gi a các d bi t, thí d nh ch nghĩa Xã h i và ch nghĩa T B n h p tác và c ng sinh nhau, nh ng c ng không nên gi oán r ng m t trong hai ch nghĩa này s toàn th ng trong tr ng k . Nh ng vì ây không ph i là m t ý th c h ch o th nh th i, không thu c ph ng ông mà c ng không thu c ph ng Tây.

Vì d bi t càng n i b t và c ng sinh còn nhi u khi m khuy t mà th gi i chúng ta tr thành m t h th ng gi ng nh ang có chi n tranh, t ó mà có nh ng n l c ki m soát b o l c thông qua vi c quân bình các chính sách c quy n b o l c. Tuy nhiên, khi m t sách l c nh th d a trên các lo i v khí t n công (v

khí không ch dùng b o v t n c mà có th chi n u ch ng và tiêu di t i ph ng). H u qu là có ch y ua v trang, vì i ph ng không tin s b o m s d ng v khí là cho m c tiêu b o v t n c. Ch y ua v trang ch d n n chi n tranh, n u không tr c ti p gi a hai i th thì c ng gián ti p khi dùng phía trung gian th ba hay th t .

Và ó chính là tình hình c a chúng ta, - nói m t cách ng n g n - úng là m t tình hu ng khó x . T t c chúng ta u bi tr ng chi n tranh v i v khí h y di t hàng lo t, dù s d ng trong b t k m t t l nào, không nên xảy ra, i u n gi n. Vì th mà tri n v ng c a chúng ta không quá sáng s a, n u nói m t cách nh nhàng. Chúng ta ang xây d ng nh ng c u trúc cho chi n tranh, không cho hoà bình, m c d bi t và c ng sinh quá th p, m c chuy n h ng cho chuy n bi n còn quá th p. ó chính là khuynh h ng chung hi n nay.

---o0o---

20 u i m C a Ph t Giáo Trong Vi c Góp Ph n Ki n T o Hoà Bình

Bây gi tôi xin b c sang ph n hai là Ph t giáo. Theo suy ngh c a cá nhân tôi, n u nhìn th gi i toàn di n thì Ph t giáo là m t tín ng ng quan tr ng, có m t th gi i quan g n nh t v i m t mô hình lý thuy t n ng ng và c c k ph c t p v hoà bình. Tôi th phân tích i m này b ng cách chia làm hai ph n: Ph t giáo có 20 i m m nh hoàn toàn phù h p v i vi c theo u i hoà bình và có 6 i m y u ng n tr mà tôi s trình bày ph n sau. úc k t, tôi s i chi u m i quan h h t ng gi a nh ng hình nh c trình bày v Hoà bình và Ph t giáo.

1. Vô Ngã

i m c b n nh t theo Ph t giáo là thuy t Vô Ngã, m t tinh th n không ch p ngã nh ng th ng h ng. Tôi xem quan i m này không có ngh a là ph i lo i tr nh ng c i m b t th ng, luôn i thay, có th n u nói m t cách n d , thì ây là phù h p v i quan i m tâm linh ph ng Tây trong tinh th n t p th : ng cãm v i nh ng sinh v t h u tình khác trong m i ph m vi. Nh ng i m c n lo i tr là ch nghiã cá nhân, m t tr ng i m c a ph ng Tây, khi cá nhân t k coi mình là c áo, cá bi t, không ràng bu c, b o m cho m t cu c s ng riêng b t t theo nghiã th ng h ng. i u ch c ch n là thuy t Vô Ngã không lo i tr ý ngh a v m t tinh th n liên i gi a con ng i, theo ý ngh a k t h p thành nh t th cu t t c m i con ng i v i nh ng sinh v t h u tình khác, b t k h ang âu, không th k n biên gi i, tu i tác, gi i tính, ch ng lo i, qu c gia, giai c p, hay trong môi tr ng thiên nhiên, không nh t thi t ph i là trong cùng môi tr ng s ng, và c ng không bi t v i thú v t.

Ta có th nói theo Thiên Chúa giáo thì s tìm ki m nh t th có tính h ng th ng, b t ngu n t nh ng cá nhân hi n ang s ng ây thông qua Chúa Jesus

ritin n Th ng , (nh ng không ít nhi u c ng ph i qua trung gian c a Giáo h i, và i m này c ng còn tùy thu c vào lo i Giáo h i nào). Theo Ph t giáo, s tìm ki m k t h p nh t th m r ng trong không gian cho t ng cá nhân xu ng cho n các ch ng lo i khác không thu c con ng i (n u ta có th di n t l i „h ng h “ chung nh v y) v a thoái b và t i n b qua th i gian theo nh ng nguyên t c nghi p báo và tái sinh. ây là khái ni m c s c c a n giáo v s chuy n hoá tâm linh cá th trong th ng t i.

Chính vì th mà thuy t Vô Ngã v i m t m c cao c t o ra c ng c m cho t t c m i ch ng lo i t quá kh n hi n t i và t ng lai, ngay c khi s k t h p nh t th này c coi nh là m t cái gì ó mang tính n i t i. ó là c i m mà tôi có trong tha nhân và tha nhân có trong tôi. Tôi là m t ti n trình, cùng liên ti n v i nh ng ti n trình khác trong tâm trí, th xác và cùng chung v n dù b t c n i nào trong quá kh , hi n t i và t ng lai; tùy theo i u ki n mà ã gây hay ang gây v n cho tha nhân. Thuy t Vô Ngã lo i b m i biên gi i, ch ng l i m i phân hoá, k t h p cá nhân, n u không, thì h s c nhau trong cu c u tranh dành s quan tâm và ân s ng c a Th ng khi tìm n Ngài, nh ng có nh ng òi h i phạm t c h n n u khi th y Ngài b t u suy y u, m t hi n t ng ch quen thu c trong th gi i c a ng i theo o Thiên Chúa. Nh ng ng i theo o Thiên Chúa và h u th n tìm ki m s liên k t h ng th ng v i Th ng . Ng c l i, Ph t t m r ng liên k t v i m i chúng sinh, tha nhân ang s ng trong m i không gian và th i gian. Thiên Chúa giáo có th phân cách, trong khi Ph t giáo, v i tinh thân Vô Ngã, ch k t h p.

---o0o---

2.B t B o ng

H u qu c a thuy t Vô Ngã là b t b o ng h ng v m i chúng sinh, ch c ch n m t i u là k c thú v t, (ó là lý do t i sao Ph t t có khuynh h ng n chay). B t b o ng c ng không nên hi u theo ý ngh v k hay v tha. Hai khái ni m này ra r ng ích k ch c t i a ho a l i l c c a mình, ngay c khi ng i khác ph i ch u phí t n, trong khi ng i v tha l i c làm t i a ho a l i l c cho ng i khác h ng, ngay c khi mình ph i ch u phí t n. Trong ph m vi c a thuy t Vô Ngã, b t b o ng ph i c hi u là m t quy lu t không làm th ng t n tha nhân b i vì làm th ng t n tha nhân c ng là làm th ng t n chính mình, t t c chúng ta cùng m t ch ng lo i, cùng là m t ph n trong ti n tình t ng tác nhau, t t c liên h v i tôi trong cùng m t th i gian và không gian.

Theo Ghandi, t t ng này c c k quan tr ng, s k t h p nh t th trong con ng i và trong cu c i tr thành lý thuy t chính mà ông d a vào ó làm n n t ng. Hi n nhiên, tinh th n b t b o ng có nh h ng quan tr ng trong vi c ki n t o hoà bình, nh ng v n là có m t vài n i trên th gi i có tinh th n b t

b o ông, còn có n i khác thì không. Chính vì th có m t l p lu n cho là ít nh t ph i có m t chi n l c trung gian h ng v m t th gi i c n c khai sáng nhi u h n: ó là khái ni m phòng th t v .

---o0o---

3. T Bi

B t b o ng là l i di n t tiêu c c. Th c ra, trong ngôn ng Sankrit b t b o ng có n i dung ít tiêu c c h n. L i di n t này xu t phát t Ng gi i mà h u h t là không c phép làm (không c t t , sát sanh, tr m c p, tà dâm, nói d i và dùng r u). Ng gi i ph i c hi u chung v i Ng pháp, n m hành ng theo ý ngh a tích c c. M t trong n m Ng Pháp này là T Bi, mà ta có th đi n d ch là lòng th ng c m. Nói khác i, ta không nh ng ch t b b o l c mà còn m r ng lòng th ng c m i v i m i ch ng loài b t c n i âu. B n hành ng khác là h ng thi n g m có v i c không buôn bán v khí và ru u, ki m soát d c tính và am mê, nói s th t và t nh th c - trong ý ngh a là t b m i b t c n và vô tâm.

Theo quan i m lý thuy t hoà bình, i m này quan tr ng. Theo tr ng tâm c a Ph t Giáo thì i m c b n không ph i là hoà bình theo ngh a tiêu c c mà tích c c, không ph i ch có s v ng m t c a chi n tranh mà có m i quan h t t p, không ph i ch có Ng gi i mà còn có Ng pháp.

---o0o---

4.C ng Sinh.

T t ng chính c a Ph t giáo là chúng ta có m t tài s n o c chung. Ph t tính là m t c i m chung mà chúng ta có th cùng nhau t c. M c tiêu c a chúng ta không là t th c hi n trong tinh th n cá nhân th ng h ng, mà t th c hi n cu t t c , b i vì chúng ta g n bó nhau trong m i quan h nhân qu có i u ki n.

L i suy ngh này không th áp d ng cho ph m vi toàn th gi i. Phúc l i, t ng tr ng và an ninh c a các n c khác c ng chính là phúc l i, t ng tr ng và an ninh cho t n c c a tôi. N u tôi làm t n h i cho cá nhân hay t p th khác, thì chúng ta không th nào cùng nhau phát tri n chung, k c v i c g p g nhau. Tôi có th chi n th ng n c, nh ng ó c ng là cho t t c . Trên nguyên t c, lo i suy ngh này s d n l i t i chuy n mua bán mà tôi c xây d ng v i ng i khác qua nh ng tho thu n h p tác, thay vì c g ng t i a hoá l i l c c a riêng mình trong ng n h n. K toán qu c gia hi u theo ngh a th ng d hay thâm th ng m u d ch và l i t c tính theo u ng i d a trên t ng s n lu ng qu c gia tr thành vô ngh a, khi ta không quan tâm t i s t ng thu c th gian. ây ch là l i

diện tích tinh thần và kỹ thuật trong thế giới, coi bản thân là trung tâm và vì nhu cầu. Mặt tài sản có tác dụng sinh lợi cho chúng ta từ tinh thần của người sinh và bình đẳng.

Huấn luyện khác là lý thuyết không những hướng về an ninh chung (thí dụ như Ủy ban Palme) nhưng còn về hợp tác an ninh. Ý kiến này có thể minh chứng cho những thực tiễn quốc tế thí dụ như Liên Hợp Quốc Duy Trì Hòa Bình Liên Hiệp Quốc. Hiện nay, quan trọng hơn có lẽ là những nỗ lực nhằm xây dựng an ninh riêng mà không giảm bớt an ninh của các nước khác, thí dụ như thông qua hợp tác và viện trợ kỹ thuật nhằm hỗ trợ là tiến công.

Tóm lại, trong lý thuyết hoà bình, lý thuyết hợp tác thể hiện hình thức mới hình thức "an ninh của tôi là an ninh của anh và ngược lại", suy nghĩ này đạt tới một khái niệm kết hợp phần là lợi ích. Quan niệm này cho thấy phải vượt qua các tiêu chuẩn giá trị là chủ yếu vì lợi ích cá nhân là con đường dẫn tới hoà bình.

---o0o---

5. D B i t

Các nhà Phật giáo là lòng bao dung, một phẩm chất tâm niệm trong 84 ngàn pháp môn. Lịch sử cho thấy là không có một tôn giáo nào gọi là trung tâm chính thức của Phật giáo lý Phật giáo, cũng không có tòa án đạo giáo và chiến tranh liên tôn. Những Phật giáo có lòng bao dung vì vì các tín đồ những khác, tôn giáo khác có lợi ích kinh tế hợp với Phật giáo trong một thế giới chung rộng lớn, hoặc ít nhất cũng có thể sống chung với Phật giáo. Phật giáo theo thuyết nguyên nhân là nhân quả, ngay cả khi có ý tưởng giúp các tôn giáo khác.

Đó là ý nghĩa hợp nhất trong đạo đức; những đức hạnh có đạo đức trong hợp nhất các giá trị. Có sự sống sinh trong đời sống này thì ta cần những kinh nghiệm Phật giáo có thể kết hợp các lợi ích suy nghĩ khác trong cách tư duy của mình. Trong tình trạng đời sống cá nhân hình thái xã hội và thái độ con người thì lý thuyết hoà bình muốn nó trở thành những lợi ích kiên định trong thế giới. Nếu lý thuyết áp dụng các mối quan hệ sống sinh, thì nó sẽ không những phù hợp cao với tư tưởng Phật giáo mà còn trong thực tiễn, nhất là tránh các xung đột lợi ích ích kỷ cá nhân. Đó là vì chúng ta tìm kiếm hợp nhất cho phù hợp với lý thuyết và hành động.

---o0o---

6. Lý Thuyết Trung O

Thuyết Trung O là một phương hướng cơ bản cho cuộc sống. Ý chính của thuyết này là không quá nhiều hay quá ít, một cách giúp cho Phật tử có khuynh hướng không cực đoan. Trong phạm vi thái độ và tín ngưỡng, phương cách này bao gồm một khuynh hướng xa rời mọi thái độ cực đoan, rảnh rỗi giúp cho Phật tử có những tín hữu Quakers trở thành những người làm việc thiện. Phật tử đã làm những việc trung gian tiếp xúc cho các phần tử cực đoan, ảnh hưởng phần này hướng về một quan điểm Phật giáo thế đạo hướng thiện, giúp họ cảm nhận là quan điểm cực đoan chỉ là những nhận thức phi nhân.

---oOo---

7. Thuyết Hành Trung O

Thuyết hành là một biểu hiện của triết lý Trung O và nêu. Trong cuộc sống vật chất, thuyết hành ý này có nghĩa là không thể có quá ít khi chỉ ăn uống cho những nhu cầu cơ bản, mà cũng không thể tích lũy quá nhiều như những người sang giàu, vì vậy nên tránh. Trong ý nghĩa tâm linh, ý này có nghĩa là không nên làm những hành động làm hại mình mà cũng không nên tưng tưng lòng của người khác. Những người chủ trương thuyết này tỏ ra cho xã hội một công bình, ít quan tâm đến lý tưởng làm giàu vật chất do bóc lột hay thối nát, cản trở những sinh hoạt kinh tế, không làm cho tha nhân bị mất các phẩm chất tốt đẹp của cuộc sống trung dung.

Giáo nguyên tắc kết hợp những điều kiện sống, con người sống một vai trò cân bằng trong mối quan hệ. Dù chúng ta thấy đây là một lý thuyết xã hội, những người có thể là một lý thuyết áp dụng cho các quốc gia trên thế giới: không một quốc gia nào phải chỉ tiêu thụ quá ít, mà không quốc gia nào tiêu thụ quá mức. Nói một cách khác, không quốc gia phải tiêu thụ quá ít, vì bản quốc gia khác tiêu thụ nhiều thì họ không còn gì. Một lần nữa, theo lý thuyết hoà bình, quan điểm này đem lại một cơ sở vững chắc cho những chính sách hoà bình tích cực đã đưa trên công bình, và hình thức bình đẳng trong mối trao đổi làm cho nguyên tắc bình đẳng không bị thất bại, vì dựa trên thái độ hợp tác cùng sinh. Vì dựa theo triết lý Phật giáo mà có người còn cho là lý thuyết công bình cần mở rộng những nghĩa cho tất cả mọi người, phù hợp với những khái niệm bóc lột, những thất bại này là ý nghĩa còn cần tranh luận.

---oOo---

8. Hiểu Nghĩa Về Quy Mô Nhân

Nếu chúng ta chấp nhận cần có một khuôn mẫu hợp tác hướng về Phật tính, nhân sinh tác động trong thế giới này, cùng tồn tại với nhau, ý này chỉ có ý nghĩa trong những nhận thức về quy mô nhân. Ngay cả một phong trào Phật tử cũng

chúng như Soka Gakkai, vì những cuộc biểu tình rầm rộ, đáng như chúng cho thấy là họ đã thành công nhất trong những nhóm như có quen biết. Nói chung, lý suy nghĩ này là tiêu biểu trong phái Tiểu Thừa là Tiểu Thừa, mà phong trào Soka Gakkai là một thí dụ.

Theo lý thuyết hoà bình, những xã hội có quy mô nhỏ trong bản phẩm vì (thiên nhiên, con người, xã hội và thế giới) đáng như chúng cần sự an hoà hơn, vì trong đó có một cách hiểu rằng mà người ta có thể nói cho nhau nghe để sai lầm, chúng chung nhau cùng tranh chấp và những chung như người khác do họ tác động lại. Trong những xã hội nhỏ chúng mà cá nhân bị phân tán trên trên, gì không cách vì gì có quy định, khó có một cách hiểu như vậy.

Nói chung, Phật giáo có khuynh hướng quan tâm đến những xã hội có quy mô nhỏ trong thế giới xã hội, và những xã hội này ít có những mối liên hệ các thế giới, nếu không kể những lý do khác thì những xã hội có ít những tín sinh ra những hoạt động phá hoại. Nhóm người tốt nhất cho việc phát huy tình huynh đệ là những người ưu tiên cho nhân tính - con người đến Phật tính, mục đích tập cho sự kết hợp lý thuyết hoà bình và tu tập theo Phật giáo.

---o0o---

9. Tính Tiểu Thừa

Phật giáo không có khó khăn trong suy nghĩ chúng hành động cho phù hợp theo bản phẩm vì vậy, không chấp nhận phân hoá, nhân tạo, gì tốt của sự kết hợp riêng thành một thế giới sinh hoạt hữu tình. Tuy nhiên, trong bản phẩm này, tôi thấy cần gì thích nhất là Phật giáo trong giáo lý chúng như trong tu tập có sự thuyết phục nhất trong hai phẩm vì con người và thiên nhiên, và ít có triển khai là một loại sách cảm nang viết bằng và thế hành cho phẩm xã hội và thế giới. Dù trong Phật giáo có thiêu một cách tăng trưởng lý thuyết cho thế giới và xã hội, những khó khăn này có vẻ qua đi dần như sự đóng góp của các Phật tử hiện nay và kể cả các triết gia. Dù người ưu tiên bản chất, những chuyên ngành về sự kết hợp nhất thế không ra một gì hiện nay trong nguyên tắc gì của các phẩm vì nói rằng: "ây không phải là mối quan tâm của tôi".

Thế vậy, Phật giáo không có một siêu hình mà là một triết lý có những chứng nghiệm, không có một phẩm vì cho một cách hiện thánh phân biệt vì con người. Các Phật tử cảm thấy thế sâu xa, những Ngài cũng là một con người. Khi các tôn giáo phương Tây triển khai thế hiện là một khoa học thế thánh, thì triết lý Phật giáo (nếu gì thế hiện là Thế hiện Phật giáo) có thể do hiện khi tập trung tâm vào thế giới này trong quan niệm nhất

th . Trong lĩnh vực triết học, tâm lý học, y khoa và dinh dưỡng, nguyên tắc này
mạnh mẽ, trong khi trong lĩnh vực xã hội học, kinh tế học và quan hệ quốc tế
thì nguyên tắc này yếu hơn. Nhưng không có gì cần tránh cho các nhà triết học
Phật giáo tiến bộ trong các lĩnh vực trên theo nguyên tắc này.

---o0o---

10. *Đi Chúng*

Về phương diện lịch sử, Phật giáo có khuynh hướng trở thành một tôn giáo của
đi chúng, hoặc là một hình thức tín ngưỡng của toàn dân, một phong trào cho
ám ông, không là tôn giáo cho giới thượng lưu hay quý tộc. Thực vậy, Phật
giáo bắt đầu ra đời vì không thích hợp với khía cạnh giai cấp của
Bà La Môn giáo. Nhà Phật, giới lãnh đạo thích nghi với Thiên chúa, một
quốc giáo mang màu sắc chính nghĩa dân tộc và ái quốc, xem như là một
chuyển hướng của chúng ta, chúng ta thêm vào Thiên Chúa giáo. Từ đời Hán, và chúng ta
một phần ở Trung Quốc, giới lãnh đạo bám chặt lấy Thiên Chúa giáo, giới
sau này chúng ta tiếp thu các quan niệm T Do, B o th và Mác Xít.

Từ đời Hán ngày nay, ngày nay ta còn thấy trong giới lãnh đạo có người theo
Thiên Chúa giáo quá khích từ miền Nam và Mác xít của miền Bắc, và
Phật giáo có hình ảnh lan rộng trong dân chúng - chúng ta có thể có miền Bắc.

Hiện nay bị hiểu lầm một phần lớn cho chính sách hoà bình như những nhà
lãnh đạo chúng ta cho một hoà giải từ các thủ tục chung của người

đời Hán vì vì chúng ta. Lý Phật giáo làm kim chỉ nam, một chính sách hoà
bình liên hợp của hai phía dựa trên giáo lý Phật giáo tạo ra một nền tảng
vững chắc theo hiểu biết của chúng ta tham gia của đi chúng.

Nhưng Phật giáo từ đời Hán suy yếu, chúng ta có thể là vì quá tham vọng và
chúng ta chính phủ của Thiên chúa. Nó có thể là lý do từ sao giới lãnh
đạo áp dụng tình hình bằng cách bám chặt theo lý suy nghĩ của chúng ta
phương Tây. Tuy nhiên phương Tây chúng ta có khuynh hướng ít nhiều dựa trên
các cá nhân, chúng ta nhìn mình theo niềm tin của người tín hữu Thiên Chúa
giáo, theo thuyết T Do hoặc theo thuyết giai cấp của Mác Xít.

---o0o---

11. *Đạo Sáng Thế và Hoà Bình*

Theo Phật giáo không có sự phân biệt giữa Đạo Sáng Thế và người khác
tuyệt đối - một điều chính trong Phật giáo là sự thống nhất giữa cá nhân trong thế
(và không chỉ có hình ảnh một con người như thế của thế giới). Từ quan niệm lý
thuyết về hoà bình, hiện nay có nghĩa là chúng ta phải dựa vào chính chúng ta
mà thôi. Phật giáo không hy vọng từ các sự an hoà bằng cách đi lên phi vô

l i ếng T i Cao, xem ây nh là m t ph n ân hu do Ngài ban phát. Khi n l c cho lý t ếng, Ph t t c ếng không b ng n tr gi ếng nh : 'N u ếng Sáng th mu n có bình an, Ngài s ban cho s bình an'. Hoà bình ph i là nh ếng hành ếng c a chính chúng ta, nh là m t ph n trong t i n trình sáng t o th gian c tao ra do các sinh v t h u tình trong quá kh , hi n t i và t ếng lai. Hoà bình không ph i là quà t ếng, mà là k t qu kh d c a m t hành ếng t p th có ý th c sâu xa.

---o0o---

12. M i Quan H G n Bó

Trong Ph t giáo, ít có s phân bi t gi a ch th và khách th . Không ph i ch có chúng ta quan sát th gi i mà còn có th gi i quan sát chúng ta. Chúng ta n m trong th gi i mà còn thu c v m t thành ph n c a th gi i. Nói m t cách c th , i u này có ngh a là có m t quan h bi n ch ng ang xây ra khi chúng ta nh h ếng th gi i và th gi i nh h ếng chúng ta. Hoà bình không ph i là m t cái gì ó mà chúng ta t o ra b ng cách nh hình cho th gi i, hoà bình c ếng là m t cái gì ó mà th gi i nh hình trong chúng ta trong t i n trình. Nhi m v c a chúng ta là s d ếng bi n ch ng này m t cách tích c c nh t. Và i u này không th c hi n b ng cách nh ph ếng Tây ra các câu h i thí d nh : "Chúng ta b t u t âu thay i th gi i ho c là thay i chính chúng ta?" Ph t t không làm nh v y, nh ếng b ng cách c v cho t t c m i t i n trình thay i trong c b n ph m vi thiên nhiên, con ng i xã h i và th gi i cùng chuy n ếng.

---o0o---

13. Vô Th ếng

Theo t duy Ph t giáo, có tính vô th ếng trong v n v t. Th gi i và v n v t t ếng và gi m m c , không luôn m t d ếng c ếng ng c c a m t c u trúc t ếng th - nh ếng úng h n là gi ếng nh m t t i n trình d a trên d bi t trong m i t ếng tác c ếng sinh. Khi c làm cô ếng l i th gi i trong m t hình thái c nh t và v nh c u, n l c này vô ngh a. Dù theo b t c m t k ho ch nào ki n t o hoà bình, k ho ch này ph i là m t t i n trình, không th là m t k ho ch thu c v c c u. Theo quan i m v lý thuy t hoà bình, k ho ch theo t i n trình th c t h n là theo c u trúc, vì ra chuy n lâu dài mà hoà bình có th hình dung ra c, không ch c xét n các c i m c a b n ph m vi trong t ếng quát và còn trong s t ếng tác trong t ếng ph m vi chuyên bi t.

---o0o---

14. T ếng Tác

Theo t t ng c a Ph t giáo, s t ng tác luôn n t hai chi u. Ý th c c a tôi ang h ng v th gi i và th gi i ang nh hình ý th c c a tôi. Mu n thành t b t c i u gì, chúng ta không bao gi c ti n hành trên m t con ng th ng, y m nh òn b y, mà quên r ng m i tác ng luôn có ph n ng. Chúng ta c ng không nên c dùng m t òn b y làm chuy n ng ph n còn l i c a toàn h th ng, mà úng h n là nên làm chuy n ng t m i các góc c nh trong cùng m t lúc. Thay vì ch y m nh m t chi u, t t h n c n ph i h p nhi u n l c nh , nh ng theo nhi u chi u h ng trong cùng m t lúc, kh i u t m i góc c nh c a th c t i t v t ch t n tinh th n, nh ng luôn nh r ng h th ng s ph n ng trong m t m ng l i ph c t p. Hoà bình không ph i ch là b t kh phân; hoà bình, phát tri n, và quân bình kinh t là b t kh phân. Toàn b lý lu n c a h th ng ph i thay i theo theo ti n trình tác ng và ph n ng ki n t o hoà bình có k t qu h n.

---o0o---

15. Mâu Thu n

Theo Ph t giáo, th gi i có nhi u t ng ph n, ph ng cách ti p c n có nhi u ngh ch lý. Vì th mà suy ngh c a ng i Trung Qu c hi n nay có t ra 'm t qu c gia, hai h th ng', - có nghĩa là v a có Xã H i ch ngh a và T B n ch nghĩa trong cùng m t qu c gia. C ng Hoà Nh n Dân Trung Qu c v c b n là m t qu c gia theo Ph t giáo và có nhi u tôn giáo, nh ng ch c ch n là không ph i là qu c gia theo Mác xít, v i m t h th ng giáo i u th ng t p m t chi u nh ph ng Tây.

Theo quan i m lý thuy t v hoà bình, không nên ch ng l i t t c m i t ng ph n, c t o thành m t h th ng thu n túy, vì c này s gây nh h ng. a d ng v i m i lo i t ng ph n là chuy n có th , ngay c còn là i u m c. i m này c c k quan tr ng, vì chúng ta s luôn luôn s ng trong m t h n h p c a các h th ng v i nh ng cách lý lu n khác bi t. H ng v m t th c t i không có mâu thu n s là vô ngh a theo tri t lý Ph t giáo, vì Ph t giáo th y s c tác ng c a nguyên nhân n t muôn h ng.

---o0o---

16. Pháp Luân

T t ng c a Ph t giáo k t h p nh m t pháp luân. Nó không theo mô hình kim t tháp và suy di n t nh ng nguyên tác u tiên. T nh ng t t ng d bi t nh tôi ã c p trên, thì không có m t nguyên t c nào c coi nh là n n t ng h n các nguyên t c khác. ng h n, nh ng nguyên t c này c k t c u xoay quanh nh m t bánh xe, mà chúng ta c n tìm hi u là m i ng l i có th t o

c nh ng i m n i k t chung (có i u nguy hi m là d a chúng ta t i tình tr ng song ph ng, ch luôn nhìn hai i m trong cùng lúc, mà úng ra có th là ba, hay b n ho c nhi u h n). Không có i m nào là n n t ng hay chung quy t t o ni m tin, mà úng ra toàn b h th ng m ra nh ng i m m i, có ngh a là ta c n nh ng ph ng cách ti p c n m i. Khi bánh xe pháp luân Ph t giáo xoay chuy n qua th i gian, nh ng i m n i k t m i s m ra nh ng m ng l i m i ch t ch h n v t t ng và hành ng.

Chung c c, t ng th cu pháp luân chính là v n , m t ph ng cách ti p c n d a trên nguyên t c nh t th và n ng ng - i ngh ch v i ph ng cách suy đi n theo mô hình kim t tháp nh m k t h p v i nh ng nh n th c r i r c hay nh ng phát minh.

---o0o---

17. L c Quan

T t ng c a Ph t giáo c c k l c quan. Có Ph t tính trong t t c chúng ta, n u chúng ta th c hi n Ph t tính và t thân n l c. Không có ai bên ngoài khác h n. Nh ng có s d bi t gi a i Th a khi nh n m nh di t kh và Ti u Th a khi nh n m nh h nh phúc. Vì th , có l p lu n cho r ng Ti u Th a h ng nhi u h n v hoà bình tiêu c c, trong khi i Th a chú tr ng h n v hoà bình tích c c. Vì c hai là nh ng thành t c a khái ni m hoà bình n ng ng, s d ng hi n c a Ph t giáo cho th gian ph i là s k t h p gi a i Th a và Ti u Th a, xem c hai ph ng cách tu t p nh là nh ng khuôn m u cho s d bi t, và hãy c hai t ng tác nhau theo cách c ng sinh nhau. úng ây là m t thách th c cho Ph t giáo.

---o0o---

18. Tu n Hoàn.

Quan i m Ph t giáo v ti n trình có tính tu n hoàn h n là theo m t tuy n tính. Không có m t b o m chính xác nào r ng m i s th s t t p hay s di n bi n t i t . Có s th ng tr m trong b n ph m vi, s tình có khi th ng, có khi gi m, và ng c l i, (hoàn toàn i ngh ch v i Thiên ng và i ng c theo th n h c Thiên Chúa giáo, khi xem c hai là i m chung c c trong s ti n hoá c a con ng i, m t i m mà ng i ta không còn ch thoái lui). T trên quan i m lý thuy t v hoà bình, thuy t tu n hoàn có th giúp cho Ph t t ng n ng a m i l c quan thái quá khi s th t t p hay bi quan cùng c c khi khi tình hu ng x u i, m ra m t v th trung dung trong quan i m này. M t khác, c bi t trong i Th a, có m t s l c quan ch ng m c thúc y cho quan i m tu n hoàn có y u t th ng ti n theo tuy n tính, nh m t cách chuy n ng theo hình vòng xo n.

---o0o---

19. N L c Liên T c

i m ch y u trong tri t h c Ph t giáo là n l c ti p n i, t c i thi n, và tinh th n c u ti n không ng ng, ó là nh ng i m t t y u mà còn kh thi, và - trong tr ng k -, y . Ng i ta không k v ng t m t hành vi thu c v c tin, hay do s thu n ph c ho c ân s ng do n i cao c ho c các hành vi này là h u ích theo ý ngh a nào ó (nh ng có m t ngo i l trong Ph t giáo A Di à). Nhi u n l c siêng n ng là c n thi t, - m t l i suy ngh hoàn toàn phù h p v i lý thuy t hoà bình. H n th , hoà bình không ph i là tình tr ng t i h u cu i con ng, n nh và t tin khi t c, nh ng ch là m t n l c còn ti p n i, n u có th .

---o0o---

20. Ni t Bàn

Và cu i cùng, m c tiêu t i h u c a Ph t giáo cho con ng i là Ni t Bàn, m t n i c coi nh m t khuôn m u chuy n h ng trong m i chuy n ng. Khái ni m này không th di n d ch nh tình tr ng h y di t hay d p t t hay các hình nh n d t ng t khác trong các l i trình bày c a ph ng Tây. úng h n, nên coi Ni t Bàn là m t lo i th c hi n lý thuy t k t h p nh t th trong t t c , m t lo i t th c hi n khi t c tinh th n Vô Ngã v i tâm tr ng h nh phúc h ng c u. i u này hoàn toàn phù h p v i ý tu ng v hoà bình nh tôi ã trình bày trên trong ph n gi i thi u khái quát v lý thuy t hoà bình. Ni t Bàn là m t chuy n h ng trong chuy n ng, hoà bình c ng là m t chuy n h ng trong chuy n ng.

Do ó, trong m t ý ngh nào ó, hoà bình là thiên àng và thiên àng là hoà bình. Biên gi i c lo i b , khi s k t h p nh t th ã t c. Và 19 i m v a nêu trên c c th hoá i m 20.

---o0o---

Sáu Khuy t i m C a Ph t Giáo Làm Ng n Tr Hoà Bình

Nh ng Ph t giáo c ng có nh ng khuy t i m mà ta gi i thích c t i sao không có óng vai trò quan tr ng nh là m t y u t ki n t o hoà bình, m t i m ch c ch n Ph t giáo có ti m n ng th c hi n. Sáu i m sau ây s minh ch ng cho v n . Nh ng ai s ng trong các n c theo Ph t giáo có th th y c nhi u h n.

1. Khoan Dung V i Quân Phi t

Khoan dung là i u t t, nh ng khoan dung Ph t giáo a t i ch quá m c , thí d nh trong nh ng ch quân phi t dùng c c k b o l c - nh trong tr ng h p Nh t B n n i mà Ph t t c ng bám ch t d dàng Th n o và k t h p v i Kh ng giáo trong m t cách c c k nguy hi m và tr l c cho gi i quân phi t c a Nh t (l i t t kamikaze c a c m t quân là m t thí d rõ nh t). M t tru ng h p khác mà chúng ta nh t i là s h tr c a Ph t t cho ch quân nhân t i Thái.

---o0o---

2. B t ng Tr c B t Công

Khoan dung là i u t t, nh ng Ph t giáo l i khoan dung quá m c cho nh ng h th ng s d ng b o l c thành m t c u trúc, thí d nh trong các chính sách kinh t , làm cho thuy t Trung o không th th c hi n c. K t qu là có m t m t có t ng l p t n cùng nghèo ói, m t khác có t ng l p c c k giàu sang mà Ph t t không tranh u ch ng l i h th ng, i m t t y u, vì ó có th là n l c th c hành thuy t Trung o. M t l n n a cho th y Nh t B n là m t t m g ng cho cho chính sách kinh t này.

N u xét v ph ng di n qu c t , Nh t t tích lu giàu sang trong khi các n c quanh Nh t chi c nh nghèo, k c t n cùng kh c c. Nh ng cùng lúc c ng nên c p thêm r ng s phân ph i l i t c t i Nh t l i là m t trong nh ng n c công bình nh t trên th gi i. Ch s v công bình bi n i r t ít qua th i gian - i u này có ngh ã là th ng tr m trong l i t c i v i t ng l p lãnh o và dân chúng n t nh ng cách s ng nhi u h n. Trong m t ch ng m c nào ó, có th quy cho vi c c hai y u t này nh h ng v t t ng và tu t p c a Ph t giáo trong n c.

i m này có th cho th y r ng, n u theo ý ngh a này, Ph t giáo là m t lý thuy t xã h i nhi u h n là th gi i, trong khi các lý thuy t quan tr ng ra nh ng khuôn m u thái trong thiên nhiên và cho con ng i, thì Ph t giáo có tác ng ít h n, vì cho ph m vi cá nhân h n là v mô. Nh tôi ã c p trên, Ph t giáo có nhi u u i m khi ra có nhi u ph m vi liên h nhau.

i m này d a n s mù quáng gây ra bao dung quá m c tr c nh ng hành vi y b o l c trong các ph m vi khác. M t s quan cùng chia s hi m nguy và i x t t p v i binh s trong khi l i n l c tàn b o d p tan quân thù, giám c doanh nghi p cùng chia l ng, quy n l c và u quy n v i nhân viên nh ng l i bóc l t nh ng doanh nghi p i tác qua h p ng và th tr ng h i ngo i không th ng xót, ó là thí d .

---o0o---

3. Cách Biệt Xã Hội

Ý tưởng cho là làm việc trong những viện nghiên cứu, bên gia đình, trong thôn làng để sinh sống dần dần là tốt nhất. Trong Tam Bảo thì Phật và Pháp luôn luôn có trong lòng chúng, những Tăng bần tọa bên lề xã hội. Sự sống, có nhiều khi sinh hoạt hoành tráng nhưng còn là các viện, tách biệt với xã hội, vì vậy có nghĩa là các viện của vua hoàng và cách biệt chính là tạo cho sự sống thực hành thực tế và bắt buộc vì chính các sự sống, (không nên gia lòng xã hội).

Phật giáo trở thành phạm vi riêng biệt, dù không theo ý nghĩa cá nhân hoá, nhưng theo ý nghĩa chung về sinh hoạt chung cho một nhóm người, một cách khác biệt về tác dụng tu tập hàng ngày về Phật tính. Những người của một xã hội và môi trường, có tác dụng tiêu cực khi đem cá nhân xa rời cộng đồng thì Phật tính thoát khỏi sinh hoạt tu tập hoàn toàn trong xã hội.

---o0o---

4. Thọ Hiệp Tu Tập

Phật giáo dường như là gì đó lãnh đạo tu tập cấp độ người là nghề nghiệp của Phật giáo mà chức năng cho Phật giáo có thể do hành đạo. Nói một cách khác, Phật giáo giống như những người khác, quá độ chuyển biến từ sự thụ động và dĩ nhiên không tránh khỏi bị cấm đoán như phúc lợi phúc, những thu nhập tốt nên ý thức là cần phải có thể thu nhập. Khi Phật giáo trở thành quốc giáo, nguy hiểm trở thành hiển nhiên; Thái là trường hợp này và Sri Lanka có thể là một trường hợp khác.

---o0o---

5. Thuyết Suy

Thuyết thuyết suy cần xem những nghề nghiệp của một tiến trình theo tùy tính, vì vậy phù hợp với thuyết nhân quả, chuyển biến dần dần, ngay cả khi trong thâm tâm không có sự u sầu. Theo thuyết thuyết suy, suy tàn là chuyển biến không thể tránh. Tuy nhiên, tin vào thuyết thuyết suy cũng không phải là quá nguy hiểm vì chúng tin là sẽ có sự sống mới đúng lúc. Ý tưởng làm cho thuyết thuyết suy này cũng rất cần thiết, nên không cần có một cách thức. Tóm lại, những thành kiến của phương Tây về thuyết thuyết suy của phương Đông là sự thật, và dĩ nhiên, chúng có thể là những cái gì.

---o0o---

6. Nghi L Quá M c

N u ch p nh n n m i m trên, thì Ph t giáo có th đ tr thành m t tôn giáo nhi u nghi th c, huy hoàng, c thêu đ t l ng l y gi ng nh vô s các n chùa ta ông Nam Á và ông Á. Nh ng ó có th c ng là t t c cho v n . M c tiêu là h ng v Ph t nh là m t hình t ng c khâm ph c quá m c ch p tay nguy n c u, nghiêng mình nh l tr c hình nh c a ng Nh Lai.

S tôn tr ng v Pháp, nh ng l i d y c a Ngài, ch là nh ng i u c h c thu c lòng, ngay c b ng nh ng ngôn ng x a c , (thí d nh ti ng Pali i ng i Tích Lan, ti ng Sankrit i v i ng i n ho c c ng Trung Hoa và nhi u ngôn ng khác). Và T ng có th c ng ng m , nh ng h quá cách bi t và không th b t ch c. Nói m t cách khác, Ph t giáo tr thành m t i t ng khách quan h n là m t cái gì ó ch quan i vào cu c i c a con ng i nh là m t n i tích l y vô biên v nh n th c c a ki p nhân sinh, m t lo i tri t tâm lý không th so sánh. Ph ng cách th c hi n này ch làm cho Ph t giáo trì tr - hay nói m t cách khác, Ph t giáo l m t tôn giáo ang suy tàn.

---o0o---

K t Lu n

Nhìn xuyên qua 20 i m tích c c và 6 i m tiêu c c v a trình bày, b ng t ng k t sau ây cho th y m t i u hi n nhiên: Ph t giáo có m t ti m n ng c c k to l n nh là m t ngu n l c óng góp cho m t chính sách hi u hoà n ng ng; trong m t t m m c qui mô h n, có th nói Ph t giáo là m t ti m n ng ch a c khai thác. Nh ng Ph t giáo ph i h i sinh thoát nh ng nh h ng thâm l m c a m t th gi i s đ ng b o l c tr c ti p và có tính c u trúc.

Hi n nhiên, các ti m n ng v hoà bình u có trong các tôn giáo khác. Nh ng Ph t giáo khác v i nh ng tôn giáo khác (thí d nh Do Thái, Thiên Chúa và H i giáo). Dù không th nào tin c, nh ng Ph t giáo còn c dùng bi n minh cho nh ng hành vi tr c ti p s đ ng b o l c và có t ch c, chi n tranh và bóc l t.

N u khi Thiên Chúa giáo thay các m t x u i, h gây chi n. N u Ph t giáo mu n thay các m t x u i, h thoái lui và che y b ng nghi th c. Nhi m v c a chúng ta là làm chuy n bi n c hai chi u h ng t t p c a c hai tôn giáo này và nh ng chi u h ng t t p này có th th c s là phù h p em l i nh ng h u q a cho hành ng.

Không nh ng nh n cách th c hành giáo lý c a c Ph t, mà còn nh nh ng l i giáo hu n v chính tr và xã h i cho vi c hình thành m i t ng tác trong xã

h i trong th i c a Ngài, c hai là i u b ích cho chúng ta. i m mà chúng ta còn thi u sót có th là: khi ý th c nhi u h n nh ng gì Ph t giáo mang l i ý ngh a trong tu t p, thì chúng ta s có nhi u th c t p h n d n d t chúng ta áp d ng nh ng nh n th c này.

D nhiên, vai trò lãnh o c a Ph t t có nhi u m u m c, gây c m h ng và quan tr ng nh c T ng Th Ký LHQ U Thant, ng i Mi n i n, Soka Gakkai nhà lãnh o th gi i, Ikeda Daikasu, ng i Nh t, Ariyaratne, nhà lãnh o th gi i, Sarvodaya Shramadama, ng i Sri Lanka.

Thách th c ch c ch n là i m này. Kh p n i trên th gi i ã có nh ng n l c nh m ki n t o m t c u trúc hoà bình - nh ng nh ng n l c này th ng thi u i ph n tinh th n o c. Trong vi c tìm ki m m t c u trúc c th , có l Ph t giáo chính là tinh th n o c này. Có th c hai g p g nhau và ây là m t thí d c th v s h nh ng ông và Tây mà chúng ta h ng mong i.

---o0o---

H t